

УДК 339.13.021:004(477)
DOI: 10.31891/2307-5740-2021-290-1-31

ОПАНАСЮК В. В.
Київський міжнародний університет

НЕОЛУДДІТИ ЕПОХИ ЦИФРОВОЇ ДИКТАТУРИ

Стаття присвячена дослідженню неолуддизму в епоху цифрової диктатури та значення технологій у вирішенні глобальних демографічних, економічних, соціальних та політичних питань. Визначено передумови розвитку неолуддизму в світі та Україні.

Стрімкий розвиток технологій у сучасному світі стає більш очевидним — і автоматизація лише посилює тривогу соціуму. Слід очікувати, що зростаючий інтерес до способу життя поза мережею супроводжуватиметься прямими діями та навіть антитехнологічними заворушеннями. Зростаюча кількість першовідкривачів цифрових технологій підвищує свої голоси і стурбованість питаннями того, як технології можуть нашкодити людству. Бути неолуддитом в епоху цифрової диктатури означає мати вигляд відсталості та малодумності. Важливо визначити чи сьогоднішні неолуддіти — ті, хто чинить опір чи критикує марш технологій — займають розумну та прогресивну позицію. Чи отримали ці неолуддіти сенс, чи їх спротив є безглуздим жестом перед розвитком технологій?

Ключові слова: неолуддіти, неолуддизм, технології, цифризація, цифрова диктатура.

OPANASIUK V.
Kyiv International University

THE NEO-LUDDITE OF THE DIGITAL DICTATORSHIP EPOCH

The article is devoted to the investigation of neo-luddism during the digital dictatorship epoch and the importance of technologies in solving global demographic, economic, social and political issues. The prerequisites for the development of neo-luddism in the world and in Ukraine have been determined. Neoluddism is a modern movement of opposition to specific or general technological development. The term "neoluddite" is most often used by proponents of technology to describe people or organizations that oppose technological advances.

The rapid development of technology in the modern world is becoming more obvious — and automation only increases the society anxiety. The growing interest in off-chain lifestyles should be expected to be accompanied by direct action and even anti-tech riots. A growing number of digital discoverers are raising their voices and concerns about how technology can harm humanity. Being a neo-luddite during the digital dictatorship epoch means having the appearance of backwardness and thoughtlessness. It is important to define today's neo-luddites — those who resist or criticize the technology march — who are reasonable and progressive. Did these neo-luddites find meaning, or is their resistance a meaningless gesture in the face of technology?

Modern neo-luddites continue to make moral and ethical arguments against the excesses of modern technology. The technological inventions and technical systems that support these inventions, according to their views, have evolved to control rather than to promote social interactions. The breadth and depth of technological change in modern society threatens the essence of humanity. With the increasing number of people expressing concern about the role of mobile technology and social media in everyday life, there is a clear movement towards finding ways to interact with technology more closely. We can start using the power of technology itself smarter to help ourselves become more aware - and there is a good chance that neo-luddites will approve.

Keywords: neo-luddite, neo-luddism, technology, digitalization, digital dictatorship.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Одним із найбільших парадоксів цифрового життя, який розуміють і використовують технічні гіганти, є те, що людство ніколи не робить те, що говорить. Опитування за опитуванням за останні кілька років показало, що людей турбує конфіденційність в Інтернеті і вони не довіряють свої дані великим технологічним фірмам. Але вони продовжують натискати, ділитися та розмішувати повідомлення, віддаючи перевагу швидкості та зручності понад усе. Минуле десятиріччя стало для усього світу роками ботів, цифровізації, втручання в особисте, втрати приватності, втрати монополії на власні дані та власний контент, десятиріччям технологічного розвитку. Простежується висока ймовірність, що майбутні роки можуть бути ще більш технологічними, коли слова антропофілів перетворюються на технологічні вчинки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Сучасні вітчизняні та зарубіжні фахівці всесторонньо вивчають тему неолуддизму. Найбільш поширеними є дослідження Челліса Глендінга — автора «Нотаток до маніфесту неолуддів», Кіркпатріка Сейла — американського теоретика децентралізації та енвайронменталіста, Ніла Постмана — американського філософа, що критикував головним чином телебачення та засоби масової інформації, а також Теодора Розака — американського соціолога, який ввів у науковий обіг поняття «конкультура».

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Однак серед науковців тема неолуддів епохи цифрової диктатури ще не розкрита всесторонньо. Значення неолуддизму у вирішенні глобальних демографічних, економічних, соціальних та політичних питань потребує подальших досліджень.

Формулювання цілей статті

Метою статті є дослідження неолуддизму в епоху цифрових технологій та значення технологій у вирішенні глобальних демографічних, економічних, соціальних та політичних питань.

Виклад основного матеріалу

Неолуддизм — це сучасний рух опозиції до специфічного або загального технологічного розвитку. Мало хто описує себе як неолуддита. У Великобританії деякі люди називають себе луддитами, якщо їм не подобається або їм важко користуватися сучасними технологіями [1]. Термін «неолуддит» найчастіше застосовується прихильниками технологій для опису людей чи організацій, які обізнано протистоять технологічним прогресам.

Будь-які зміни неодмінно породжують опір цим змінам. Термін «неолуддит» зображає сучасний зв'язок із початковими повстаннями луддитів в Англії на початку 19 століття. Як такий, неолуддизм описує сучасну філософію, яка не довіряє або боїться неминучих змін, викликаних новою технологією. Це тлумачення базується на сучасних історичних переказах, зображаючи перші заколоти луддитів як акцію проти «прогресу» технологій у Промисловій революції. Цей прогрес витіснив майстрів на користь машин в промисловості англійського текстилю. Сучасні неолуддита продовжують висувати морально-етичні аргументи проти ексцесів сучасних технологій. Ключовою темою є те, що технологічні винаходи та технічні системи, що підтримують ці винаходи еволюціонували з метою контролю, а не для сприяння соціальним взаємодіям. Результат полягає в тому, що широта і глибина технологічних змін у сучасному суспільстві загрожує сутності людства. На сьогоднішній день рух неолуддитів значною мірою обмежився периферією інтелектуального дискусусу в сучасну епоху, зосереджуючись на економічних, екологічних та геополітичних проблемах.

15 січня 1813 року чотирнадцять чоловіків були повішені біля замку Йорк в Англії за злочини, пов'язані з технологічною активністю. Це була найбільша кількість людей, яких коли-небудь страчували за один день у замку. Ці повішення стали вирішальним кроком проти повстання, протестуючого проти наслідків посиленої механізації, яке стало відомим як рух луддитів після імовірного лідера Неда Лудда.

Ще в 1779 році Нед Лудд, ткач з англійського міста Мідленда, розбив дві в'язальні рамки — символи нової технології, яка загрожувала його роботі. Принаймні так, описується в історії масових реакцій проти маршу машин під час британської промислової революції. Інші розповідають про альтернативні дати, інші форми вандалізму і навіть про когось з іншим ім'ям. Якою б не була правда, «луддита» справді стали історичним явищем, гордою, але приреченою спробою робітників зберегти засоби до існування. А у більш широкому сенсі, неолуддисти — скептичний, прагматичний, інший погляд на надпривабливі на перший погляд технології [2].

Досі незрозуміло, чи був Нед Лудд справжньою людиною, чи зручно виготовленою фігурою. У будь-якому випадку, рух луддитів в Англії початку XIX століття був справжнім і кривавим. Наприкінці 1700-х — на початку 1800-х років Англія зазнавала науково-технічних перетворень. Наприкінці епохи Просвітництва підприємці починали поєднувати технології в потужні нові способи, щоб перетворити спосіб використання енергії, виготовлення нових матеріалів, виготовлення продукції та транспортування товарів. Як і сьогодні, це був час різких технологічних та соціальних змін. Здатність використовувати нові знання та використовувати матеріали по-новому зростала з шаленою швидкістю. А ті, хто покорювали хвилі, опинились у захоплюючій поїздки в майбутнє. Але були жертви, не в останню чергу серед тих, хто почав бачити, як їхні навички замінюються, а їхні засоби до існування втрачаються в ім'я прогресу.

Минуло два століття, і, схоже, черговий відступ від технологій набирає популярності. Візьмемо, наприклад, нещодавно директиву Європейського Союзу GDPR щодо конфіденційності даних. Потім є офіційні розслідування соціальних мереж щодо зловживань їх платформами в політичних цілях. Навіть технічний гігант Apple представив функції, які насправді стримують споживачів від надмірного зловживання його продукцією, і є ширші зауваження та занепокоєння щодо негативного впливу технологій на робочі місця, суспільство, загальний добробут людей та людські стосунки. Зараз ми перебуваємо в розпалі широкого перегляду наслідків швидкого та глобального прогресу технологій.

Багато з цього висвітлено в ряді останніх книг та публікацій, деякі з, можливо, несподіваних джерел. Наприклад, Джерон Ланье, один з піонерів Інтернету та батько-засновник віртуальної реальності, щойно опублікував книгу з аргументацією, чому слід видаляти свої акаунти в соціальних мережах; Фархад Манджу, технічний оглядач, який пише для «The New York Times», викликав ажіотаж широко читаною рубрикою про те, як він повернувся до друку і став більш розумним і усвідомленим. Вони є лише двома із зростаючої кількості прихильників технологій, які почали висловлювати глибокі сумніви щодо шкідливого особистого та суспільного впливу технологій. Те, що колись обіцяло нам щасливий, зв'язаний світ, привело до розладів, нещастя та втрати гідності.

Неолуддівська експертиза останніх фінансових скандалів не повинна вимагати повстання проти прогресу технологій у галузі цінних паперів. Швидше, незаконне пристосування технологій може викликати питання. У контексті сучасної галузі цінних паперів «нова технологія» вимагає багатьох форм. Відбулася революція в доступі до ринку інформації та цінних паперів, яку спровокували технологічні досягнення останніх двох десятиліть. XX століття, зокрема поєднання широкого доступу до високошвидкісних

персональних комп'ютерів, он-лайн торгівлі в Інтернеті та інформаційні послуги і цілодобове програмування кабельного телебачення, в основному присвячене просуванню звичайних акцій. Спокуса для окремих інвесторів розширити власну діяльність на ринках цінних паперів, особливо на звичайних фондових ринках, ніколи не була такою великою [3].

Кожен черговий новий технологічний внесок або винахід спочатку дивує непотрібністю, потім дивує можливостями, потім дивує крайньою необхідністю і високим попитом.

З появою парових машин багато професій вмерли, люди втрачали свої професії, втрачали зв'язок з територіями. Втрачали спадкоємність сімейної справи. Технології руйнували традиції, побут.

Але і формували нові підвалини і новий побут. Так, це ми самі придумали пральні машини, автомобілі, ванни і фени, і тепер нам необхідно будувати будинки і прокладати кабель, щоб для всього була електрична потужність та місце.

Технологія — це і є людство. І ми самі себе змінюємо, витісняємо. Технології роблять нас щасливішими і ближче один до одного, коли ми на відстані. Наприклад, інтернет або мобільний зв'язок. Але, на жаль, віддаляють, коли ми поруч. Крім того, нами створені технології за нас приймають рішення, маніпулюють нашою думкою, технології визначають, хто нам сподобається, кого ми оберемо Президентом.

У гонитві за технологіями ми зруйнували озоновий шар, правда, ніби як і відновили його. Тепер ми гріємо планету і боремося з її потеплінням в той же самий час.

Як узагальнений висновок, поява, розвиток та існування неолуддизму – це швидше для того, що б ми подумали про шанобливе і уважне ставлення, як до глобалістів, так і до антиглобалістів; як до адептів технологій, так і до неолуддів; як до сировинників, так і до екологів, як до аграрних країн, так і до технологічних.

На довгих циклах технологічних і кліматичних немає протиріч ні для яких ідей, навіть для абсолютно радикальних. Безглузді всі ідеї з точки зору виживання виду. Одного разу, ідея виживання перед чимось гіперглобальним нас всіх об'єднає. Якщо до цього доживемо.

Немає кращої або ідеальної системи: капіталізм, комунізм, лібералізм, диктатура, соціалізм — все так чи інакше вимерло, показало свою неспроможність і трансформувалося в щось нове: ліберальні, соціально-капіталістичні, цифрові диктатури. Або щось типу того.

Адже через пару тисяч років або пару десятків тисяч років, коли слідуючи природним циклам почнеться новий льодовиковий період нерозумно буде говорити про вплив людини на клімат. Ми просто вимремо від холоду. Ймовірно, і варто всі ресурси кинути в топку технологій і знайти спосіб переселення під землю або на іншу планету або в інший вимір? [4]

Основні труднощі порятунку людства від метеоритів, потепління, похолодання, розширення Сонця, втрати магнітосфери — наша біологічна природа.

Але є і рішення — цифризація мозкових процесів, відокремлення невічного тіла від цифрових процесів мозку та пам'яті. Сподіваюсь, що разом із тілом не відокремляться свідомість та душа, відчуття. Бо немає гіршого ніж розумна, прагматична та бездушна людина. Зрощування біологічних процесів з механічними, електричними, хімічними, але штучного походження.

А простіше кажучи, чим швидше і чим більше в нас буде титану, сталі, стійких матеріалів і енергії ядерного або іншого локального походження, тим більше шансів на порятунок людського роду.

Ми не знаємо, що нас чекає «за поворотом» сонячної системи навколо галактики. Це, приблизно, 250 млн років. Земля зробила таких оборотів разом із сонячною системою не менше 10 обертів. Що приблизно відповідає циклам вимирання всього живого на Землі. І температурний маятник — абсолютно доведена теорія. Не доведені тільки фактори. І розширення сонця, і уповільнення оборотності землі і періодичні зміни полюсів — все це для нас не «нова криза, що відкриває можливості».

Відомо, що ми зіткнемося ось-ось з сусідньою галактикою. А ще є ентропія і купа всього, що врешті-решт нам підказує — будь щасливий сьогодні. Сьогодні найкращий час пожити, поїсти, поспати, поспілкуватися, пообійматися, заробляти, любити, мріяти і ... сперечатися, руйнувати, воювати. На жаль, але і для цього зараз найкращий час. Немає поки, що технології, яка б врятувала людство від глобальних можливих викликів або зробила б існування людства гарантовано більш щасливим.

Здається, що людство за цифрову диктатуру, а неолуддів проти. Хто вони — люди майбутнього? Більше люди чи андроїди? Більше андроїди чи роботи? Люди, які вимушено покинули нежиттєздатну Землю і живуть по всьому космосу, врятовані технологією – все ще люди чи вже ні? І як нам їх відрізнити від розумного життя, якщо не побачимо, що вони здатні любити, відчувати образу і біль, вміють плакати і сміятися? І що для них на той момент буде щастя — технологічний спосіб виживання чи щастя від хмільного спілкування за одним столом з батьками і дітьми?

За чийм образом і подобою будуть зроблені люди майбутнього: Христа або Мегатрона?

Зі збільшенням кількості людей, які висловлюють занепокоєння роллю мобільних технологій та соціальних медіа у повсякденному житті, відбувається чіткий рух до пошуку способів взаємодії з технологіями більш уважно. Компанія маркетингових комунікацій JWT Worldwide назвала «буйство проти машини», поряд із уважним життям, однією з 10 тенденцій, які сформували світ у 2014 році.

Ми турбуємось, чи не змінюють наших дітей жорстокі комп'ютерні ігри, а потім засуджуємо їх за допомогою твіту, текстових повідомлень чи публікацій на Facebook. Ми намагаємось простити своє життя,

роблячи покупки на місцевому фермерському ринку, а потім вивозити наш органічний будинок руколи в Pgius. Студенти коледжів дістають навушники, щоб обговорити, як технології домінують у їхньому житті. Але коли клас закінчується, зазначає професор Чиказького університету Лойоли Стівен Е. Джонс, усі їх мобільні телефони оживають, екрани світяться перед їхніми обличчями.

За іронією долі, найгучніший приклад використання людей для виконання чорної та небезпечної роботи полягає у дослідженні spacescode. Марсоходи-телероботи Spirit і Opportunity досліджували марсіанську поверхню протягом трьох років. Ровери, що живляться від сонця, ніколи не робили перерви на обід і не скаржились на холодні ночі. Проте НАСА планує замінити їх астронавтами за приголомшливою ціною, мало уявляючи про те, як зберегти астронавтів в живих або що вони можуть зробити, а телеробот не зміг. Тим часом сьогоднішні збройні сили, які суперечать технологіям, очолюються релігією, яка, як правило, виступає проти змін. Біотехнології, що включають розмноження людини, дослідження стовбурових клітин і навіть щеплення, визнані неприродними в деяких релігіях. У програмі «Проти технологій» Джонс відкрив багате поле досліджень, яке вимагає додаткових досліджень.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Непередбачені наслідки технологій, такі як глобальне потепління, не слід розглядати як заклик відступити до більш простого часу. За природною холодною оцінкою виживання, Homo sapiens робить дуже добре — настільки добре, що дорога назад перекрита зростанням населення. Простіший світ уже неможливий. Але ми можемо почати використовувати потужність самої технології, щоб допомогти нам стати більш цілеспрямованими та усвідомленими — і є великі шанси, що луддїти схвалять це.

Таким чином, сучасні неолуддїти продовжують висувати морально-етичні аргументи проти ексцесів сучасних технологій. Технологічні винаходи та технічні системи, що підтримують ці винаходи, згідно з їх поглядами, еволюціонували з метою контролю, а не для сприяння соціальним взаємодіям. Результат полягає в тому, що широта і глибина технологічних змін у сучасному суспільстві загрожує сутності людства.

Проте технологія — це і є людство. І ми самі себе змінюємо, витісняємо. Технології роблять нас щасливішими і ближче один до одного, коли ми на відстані. На даний момент ми все ще можемо втратити роботу через сучасні технології; але, принаймні, ми можемо відчувати і думати — комп'ютери ж не можуть зробити ні те, ні інше.

Література

1. Brosnan, M.J. (1998). *Technophobia: the psychological impact of Information Technology*. London: Routledge. P. 155.
2. Поппер К. Логика научного исследования [Электронный ресурс] / К. Поппер ; [пер. с англ.] / под общ. ред. В. Н. Садовского. — М. : Республика, 2004. — 447 с. — Режим доступа : <https://www.kommersant.ru/doc/492191>
3. Винер Н. Кибернетика или Управление и связь в животном и машине / Н. Винер ; [пер. с англ.] И. В. Соловьева и Г. Н. Поварова ; под ред. Г. Н. Поварова. — 2-е изд. — М. : Наука, 1983. — 344 с.
4. Блог Віталія Опанасюка. Неолуддїти епохи цифрової диктатури [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://opanasiuk.com/2021/02/18/%d0%bd%d0%b5%d0%be%d0%bb%d1%83%d0%b4%d0%b4%d1%96%d1%82%d0%b8-%d0%b5%d0%bf%d0%be%d1%85%d0%b8-%d1%86%d0%b8%d1%84%d1%80%d0%be%d0%b2%d0%be%d1%97-%d0%b4%d0%b8%d0%ba%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%83%d1%80/>
5. Малахов А. Луддитская сила [Электронный ресурс] / А. Малахов // Коммерсантъ Деньги. — 26.07.2004. — № 29. — Режим доступа : <http://www.kommersant.ru/doc/492191>
6. Сабініч А. Страх, ненависть чи правда життя? Кілька слів про сучасний неолуддизм [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ethictech.lvbs.com.ua/neoluddizm-now/>

References

1. Brosnan, M.J. (1998). *Technophobia: the psychological impact of Information Technology*. London: Routledge. P. 155.
2. Popper K. *Logika nauchnogo issledovaniya* [Elektronnij resurs] / K. Popper ; [per. s angl.] / pod obsh. red. V. N. Sadovskogo. — M. : Respublika, 2004. — 447 s. — Rezhim dostupa : <https://www.kommersant.ru/doc/492191>
3. Viner N. *Kibernetika ili Upravlenie i svyaz v zhitvotnom i mashine* / N. Viner ; [per. s angl.] I. V. Soloveva i G. N. Povarova ; pod red. G. N. Povarova. — 2-e izd. — M. : Nauka, 1983. — 344 s.
4. Bloh Vitaliya Opanasiuka. *Neoluddity epokhy tsyfrovoi dyktatury* [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu : <http://opanasiuk.com/2021/02/18/%d0%bd%d0%b5%d0%be%d0%bb%d1%83%d0%b4%d0%b4%d1%96%d1%82%d0%b8-%d0%b5%d0%bf%d0%be%d1%85%d0%b8-%d1%86%d0%b8%d1%84%d1%80%d0%be%d0%b2%d0%be%d1%97-%d0%b4%d0%b8%d0%ba%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%83%d1%80/>
5. Malahov A. *Ludditskaya sila* [Elektronnyj resurs] / A. Malahov // Kommersant Dengi. — 26.07.2004. — № 29. — Rezhim dostupa : <http://www.kommersant.ru/doc/492191>
6. Sabinich A. *Strakh, nenavyst chy pravda zhyttia? Kilka sliv pro sучasnyi neoluddizm* [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu : <http://ethictech.lvbs.com.ua/neoluddizm-now/>

Надійшла / Paper received: 14.02.2021

Надрукована / Paper Printed : 05.03.2021